



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Oratio M. Catonis Consulis, pro lege Oppia, contra mulierum luxuriam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

ceret) hostes. Ergo vos prius in me strinxeritis ferrum, quam in vos ego, istinc signa canent, istinc clamor prius incipiet, atque imperus, si dimicandum est. Inducite in animum, quod non iaduxerunt patres, auique vestri, non illi, qui in sacrum montem secesserunt, non hi, qui postea Auentinum insederunt. Expectate dum vobis singulis, vt olim Coriolano, matres, coniugetque crinibus passis obuia, ab vrbe veniant. Tum Volseorum legiones, quia Romanum habebant duces, qui euerunt: vos Romanus exercitus non destiterit impio bello? T. Quintio, quo eunq; istic loco, seu volens, seu inuitus constitisti, si dimicandum erit, rum tu in nouissimos te recipito: fugeris etiam honestius, tergumq; cui dederis, quam pugnantis contra patriam. Nunc ad pacificandum bene, atque honeste inter primos stabis, & colloquij huius salutaris interpret fueris. Postulate æqua, & ferre: quanquam, vel iniquis standum est potius, quam impias inter nos conseramus manus.

OECONOMIA
orationis.

I. Exordium à religione, ad cuius memoriam fevi etiam plerunq; animi mollescunt. Habuit in mente Linius Ciceronis orationes post reditum ad P. R. & pro L. Marana.

II. Adiuncta proponuntur grauissimarum & sanctissimarum rerum per enumerationem.

III. Ingeritur rerum antea bene gestarum memoria, & tractantur molliori articulo, vt facile irritabiles.

IV. Adiunctum persona Cornini dehortantis grauius amplificatum, hac est lida, quam Rhetores Graeci λαμπρόν nominant.

Moderatio
in illustri
fortuna a.
mabilis

V. Vt dilecta persona facile transfundit affectus, adeo suam charitatem in milites, & in summo excelsa fortune gradu, modestiam commemorat, qua res non paruum habet commendationem; Magnum siquidem est, quod Plinius historicus dicit de Vespasiano Imperatore. Nec quicquam in te mutauit fortunæ amplitudo, nisi vt prodesse tantum posses, & velles.

VI. Concesso grauis, & mollis ad milites leniendos opportuna, vbi ferocitibus animis per acromironiam, etiam atrociam facta concedi videntur, quò pudore victi desistant. Sic Pertinax apud Herodia-

num. Germanicus apud Tacitum, se gladijs percussorum offerunt, irritatos animos miseratione simul, & verecundia frangunt.

VII. Apostrophe ad duces, quem nomine appellans, blanda, & sapienti oratione demulcet.

VIII. Extremo loco conditiones ponit, æqua, & æniqua, qua postularint, ipsi promittens.

ORATIO MARCI
Catonis Consulis, pro lege Oppia,
contra mulierum luxuriam.

ARGUMENTVM.

Lex Oppia duris belli Punici temporibus læta in mulieres fuerat, quæ eas auri, & purpura ornamentis carere volebat.

Rebus iam pacatis, in pleno Reip. otio, & felicitate matrona ius mundi muliebris reperunt, & abrogationem legis Oppia postulant, Cato hac oratione repugnat.

Inuentio argumentorum est ab authoritate legis, à disciplina maiorum, ab ingenio muliebris cupido, & indomito, à detrimentis, qua ex luxu, & auaritia consequentur.

Dispositio duas præcipue partes amplectitur, legem, & censuram feminarum.

Elocutio grandis, austera, sententiosa, Catonem vbique spirans.

SI in sua quisque nostrum matrefamilias, Ex Linn. Squirites, ius, & maiestatem viri retinere instituisse, minus cum vniuersis foeminis negotij haberemus, nunc domi victa libertas nostra impotentia muliebri, hic quoque in foro obtritur, & calcatur, & quia singulas sustinere non potuimus, vniuersas horremus. Equidem fabulam, & fictam rem dicebam esse, virorum omne genus in aliqua insula coniuratione muliebri a stirpe sublatum esse, ab nullo genere non æque periculum est, si cæcus, & consilia, & secretas consultationes esse sinas. Atque ego vix statue-

re apud animum meum possem, utrum peior ipsa res, an peiore exemplo agatur: quorum alterum ad nos Consules, reliquosque magistratus, alterum ad vos, Quirites, magis pertinet. Nam utrum est republ. sit necne, id quod ad vos fertur, vestra existimatio est, qui in suffragium iuri estis. Hæc consternatio muliebris, siue sua sponte, siue auctoribus vobis, M. Fundani, & L. Valerij, facta est, haud dubie ad culpam magistratum pertinens, nescio, vobis Tribunis, an Consulibus magis sit deformis; vobis, si foeminas ad concitandas tribunitias seditiones iam adduxistis; nobis, si, ut plebis quondam, sic nunc mulierum secessione leges accipiendæ sunt.

*Mulierum
cœtus.
Item prehe-
satio & pu-
gna pro
mundo.*

Equidem non sine rubore quodam, paulo antè per medium agmen mulierum in forum perueni. Quod nisi me vetercundia singularum magis maiestatis, & pudoris, quam vniuersarum tenuisset, ne compellatæ a Consule viderentur, dixissem. Qui hic mos est in publicum procurrendi, & obsidendi vias, & viros alienos appellandi? istud ipsum suos quæque domi rogare non potuistis? An blandiores in publico, quam in priuato, & alienis, quam vestris estis? Quamquam ne domi quidem vos, si sui iuris finibus matronas contineret pudor, quæ leges hic rogarentur, abrogarenturve, curare decuit Maiores nostri nullam, ne priuatam quidem rem agere foeminas sine auctore voluerunt: in manu esse patrum, fratrum, virorum: nos (si Dijs placet) iam etiam rempublicam capessere eas patimur, & foro quoque, & concionibus, & comitijs immisceri. Quid enim nunc aliud per vias, & compita faciunt, quam quod alia rogationes Tribunorum plebis suadent, alia legem abrogandam censent? dare

*Mulieres
Romana
non fuerunt
auctores.*

*Mul. indo-
mitum ani-
mah.*

franos impotentis nature, & indomito animali, & sperate ipsas modum licentiæ facturas, nisi vos faciatis. Minimum hoc eorum est, quæ iniquo animo foemina sibi, aut maribus, aut legibus iniunctum patiuntur: omnium rerum libertatem, imò licentiam, si vera dicere volumus, desiderant. Quid enim si hoc expugnauerint, non tentabunt? Recensere omnia muliebria iura, quibus licentiam earum alligauerint maiores nostri, per quæque subiecerint viris, quibus omnibus constrictas, vix tamen continere potestis. Quid? si capere singula, & extorquere, & exaquare ad extremum viris patiuntur, tolerabiles vo-

bis eas fore creditis? Extemplo simul patere esse cœperint, superiores erunt. At hercule ne quid nouum in eas rogetur, reculant non ius, sed iniuriam deprecantur. Imò, ut quam accepistis, iussistis suffragijs vestris legem, quam vltro totannorum, & expetendo comprobastis, hanc ut abrogetis: id est, ut vnam tollendo legem, cæteras infirmetis. Nulla lex satis commoda omnibus est: id modo quaritur si iura maiori parti, & in summam prodant. Si quod cuiquam priuatim officiet ius, id destruet, ac demolietur: quid attinebit vniuersos rogare leges, quas mox abrogare, in quos lata sunt, possint? Volo tamen audire quid sit, propter quod matronæ consternatæ procurant in publicum, ac vix foro se, ac concione abstineant. Ut captiui ab Annibale redimantur parentes, viri, liberi, fratres earum! procul abest, abestque semper talis fortuna reip. sed tamen quum fuit, negastis hoc pijs precibus earum. At non pietas, sed sollicitudo pro suis, sed religio congregauit eas. Matrem Idæam Pellinuræ ex Phrygia venientem accepturæ sunt. Quid honestum dictu saltem seditioni præceditur muliebri? ut auro, & purpura fulgeamus, inquit, ut carpentis, festis, profestisque diebus velut triumphantes de lege iusta, & abrogata, & captis & ereptis suffragijs vestris per urbem vectemur: ne vllus modus sumptibus, nec luxuriæ sit? Sæpè me querentem de foeminarum, sæpè de virorum, nec de priuatorum modò, sed etiam magistratum sumptibus audistis, diuersisque duobus virijs auaritia, & luxuria ciuitatem laborare, quæ pestes omnia magna imperia euerterunt. Hæc ego, quò melior, latiorque iam dies, fortuna reipublicæ est: quo magis imperium crescit, & iam in Græciam, Asiamque transcendimus, omnibus libidinum illecebis repletas, & regias etiam atrectamus gazas, eo plus horreo, ne illa res magis non cœperint, quam nos illas. Infesta, mihi credite, signa ab Syracusis illata sunt huic urbi: iam nimis multos audio Corinthi, & Athenarum ornamenta laudantes, mirantesque, & antefixa fictilia deorum Romanorum videntes. Hos ego malo propitios Deos, & ita spero futuros, si in suis manere sedibus patiemur. Patrum nostrorum memoria per legatum Cyneam Pyrrhus non virorum modò, sed etiam mulierum animos donis tentauit. Nondum lex Oppia ad coercendam luxuriam muliebre lata erat, tamen nulla accepit. Quam causam fuisse

centis: Eadem fuit, quæ maioribus nostris, nihil de hac re lege faciendi: nulla erat luxuria, quæ coerceretur. Sicut ante morbos necesse est cognitos esse, quam remedia eorum, sic cupiditates prius nata sunt, quam leges, quæ in modum facerent. Quid legem Liciniam excitaui de quingentis iugeribus, nisi ingens cupido agros continuandi? Quid legem Cinnciam de donis, & muneribus, nisi quia vestigialis iam, & stipendiaria plebs esse Senatui exerat? itaque mirum est nec Oppiam, nec aliam vllam tum legem desideratam esse, quæ modum sumptibus mulierum faceret, quam aurum, & purpuram data, & oblatam vltro non accipiebant. Si nunc cum illis donis Cynæas urbem circumiret, stantes in publico inuenisset, quæ acciperent. Atque ego nonnullarum cupiditatum ne causam quidem, aut rationem inire possum: nam vt quod alij liceat, tibi non licere, aliquid fortasse naturalis aut pudoris, aut indignationis habeat: sic æquato omnium cultu, quid vnaquæque vestrum veretur ne in se conspiciatur? Pessimus quidem est pudor vel parsimoniar, vel paupertatis: sed vtrumque lex vobis demit, quum id quod habere non licet, non habetis. Hanc inquit ipsam exaurationem non fero, ita locuples, cur non insignis auro, aut purpura conspicior; cur paupertas aliarum sub hac legis specie lateat? ut quod habere non possunt, habitura, si liceat, fuisse videantur? Vultis hoc certamen vxoribus vestris iniicere, Quirites, vt diuites id habere velint, quod nulla alia possit: pauperes ne ob hoc ipsum contemnantur, supra vires se extendant? Næ simul pudere quod non oportet, cæperit, quod oportet non pudebit, quæ de suo poterit, parabis quæ non poterit, virum rogabit. Miserum illum virum, & qui exoratus, & qui non exoratus erit, quum quod ipse non dederit, datum ab alio videbit. Nunc vulgo alienos viros rogant: & quod maius est, legem, & suffragia rogant, & à quibusdam impetrant aduersus te, rem tuam, & liberos tuos, inexorabiles simas, lex modum sumptibus vxoris tuæ facere desierit, tu nunquam facies. Nolite eodem loco existimare, Quirites, futuram rem, quo fuit antequam lex de hoc ferretur, & hominem improbum non accensari tutius esset, quam absolui, & luxuria non mota tolerabilior esset, quam erit nunc ipsis vinculis solutis, sicut fera bestia irritata, dante emissa.

Ego nullo modo abrogandam legem Oppiam censeo: vos quod faxitis, Deos omnes fortunare velim.

O E C O N O M I A
orationis.

I. Exordium graue nimiam virorum indulgentiam perstringit, quod autem esset de hac mulierum audacia exemplum, in Lemno insula contigit, & narratur ab Apollonio in Argonauticis. Scatio in Thebaide, Quid. Erc. Gratuitus fuit Insulam non nominare, ne ista enucleatis disquisitis videretur.

II. Ex eo statuit imprimis periculosa mulierum conciliabula, & huius auctores licentia sugillat, addita praelara, & illustri aduersus absentes mulieres sermocinatione.

III. Contra istam mulierum prehensionem, verecundia, & pudori saxus inimicam, disputat primum à lege maiorum, quæ mulieres intra priuatos parietes sine vilo rerum administrandarum iure incluserunt. Hoc ipsum Cicero pro L. Murana, Mulier ex D. Ambrosio in quest. noui, & veter. test. Mulierem constat subiectam viri dominio esse, & nullam auctoritatem habere. Nec docere potest, nec testis esse, nec fidem dare, nec iudicare. At Tullius in repub. non yvayvovvovv requirit Græcorum, sed censorum, qui doceat viros moderari vxoribus.

IV. Arguuntur à natura mulierum. Mulier indomitum animal, & licentia appetens, ideo fræno moderationis coercendum. $\chi\alpha\rho\tau\epsilon\sigma\alpha\ \mu\epsilon\upsilon\ \gamma\alpha\rho\ \text{ob}\ \delta\upsilon\lambda\eta\tau\acute{o}\nu\ \delta\epsilon\alpha\sigma\theta\epsilon\iota$ inquit Aeschilus in Persis.

V. Ab auctoritate legis, quam minimè decet abrogare pro mulierum arbitrio, quibus si id semel concederetur, latius in dies maneret improbitas. Rem autem tractat falsis, & acerbis ironiis Stoica ingenio dignissimis, maxime ubi per sustentationem, & hunc mulierum coetum & petitionem exagitat. Quod autem ait de matre Idæa, Cybeles simulachrum Pessinunte aduictum intelligit, quæ Claudia celebris illa Vestale pereraxit, ut habet Plin. lib. 7. c. 35.

VI. Etiam si nulla lex esset opposita, tamen flagitiosa est hac mulierum importunitas, quod praelare exaggerat ostendens à rei natura, & turpitudine petitionis indignitatem. Porro contra huiusmodi luxum mulierum praelara scripserunt Tertullianus, & Cyprianus, li.

Lex nulla, ubi nulla cupiditas.

Maritorum vxoribus seruius.

